

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 410/06-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. augusta 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť S., B., zastúpenej advokátom JUDr. L. S., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 Cob 226/05 z 25. mája 2006, za účasti Krajského súdu v Bratislave, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo S. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 Cob 226/05 z 25. mája 2006 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 Cob 226/05 z 25. mája 2006 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť S. trovy právneho zastúpenia v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu JUDr. L. S., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. septembra 2006 doručená sťažnosť S., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. L. S., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 Cob 226/05 z 25. mája 2006.

Zo sťažnosti vyplýva, že Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) rozhodol medzitýmnym rozsudkom sp. zn. 10 Cb 14/03 z 18. mája 2005 o základe nároku účastníka Š., spol. s r. o., B. (ďalej len „žalobca“), tak, že jeho nárok na náhradu škody je voči sťažovateľke (ako žalovanej) opodstatnený.

V odôvodnení svojho rozsudku okresný súd uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal náhrady vo forme ušlého zisku z dôvodu porušenia dvoch zmlúv, ktoré uzavrel so sťažovateľkou. Išlo o zmluvu z 27. decembra 1997, ktorej predmetom bola koprodukčná výroba televízneho programu „Dobré ráno Slovensko“, a o zmluvu z 30. októbra 1998 o spoločnej koprodukčnej výrobe programu. Z označeného rozsudku ďalej vyplýva, že okresný súd zmluvu z 30. októbra 1998 považoval za platnú s odkazom na konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 10 Cb 62/99, v ktorom bolo právoplatne rozhodnuté o jej platnosti. Vo vzťahu k zmluve z 27. decembra 1997 okresný súd v označenom rozsudku uviedol, že bola uzavretá platne, a zdôraznil, že ide o zmluvu, ktorá nespadá pod režim zákona č. 263/1993 Z. z. o verejnom obstarávaní tovarov, služieb a verejných prác v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o verejnom obstarávaní“).

Sťažovateľka podala proti označenému rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 1 Cob 226/05 z 25. mája 2006 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

Podľa tvrdení sťažovateľky došlo vydaným rozsudkom krajského súdu k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, keďže krajský súd nepostupoval vo veci ústavne konformným spôsobom. Vo svojom rozhodnutí sa nevyporiadal s podstatnými argumentmi uvedenými sťažovateľkou v odvolaní, keď okrem iného „*ignoroval a žiadnym spôsobom neodôvodnil závažnú skutkovú okolnosť, na ktorú poukázal právny zástupca na pojednávaní 18. 5. 2005. Podľa § 545 ods. 2 Občianskeho zákonníka veriteľ nie je oprávnený požadovať náhradu škody spôsobenej porušením zmluvnej povinnosti, na ktorú sa vzťahuje zmluvná pokuta, ak z dojednania účastníkov o zmluvnej pokute nevyplýva niečo iné. Veriteľ je oprávnený domáhať sa náhrady škody presahujúcej zmluvnú pokutu, len keď je to medzi účastníkmi dohodnuté.*

Podľa čl. 3, druhej vety zmluvy zo dňa 30. 10. 1998 v prípade, že pôjde o jednostranné porušenie zmluvy zo strany S., má š. právo uplatniť si zmluvnú pokutu vo výške 65.000.000,- Sk. Z textu zmluvy je teda zrejmé, že zmluvné strany si dohodli pre prípad akéhokoľvek porušenia zmluvy zo strany S., teda aj pre prípad neplnenia zmluvných povinností zo strany sťažovateľa, len zmluvnú pokutu 65.000.000,-Sk. Š. spol. s r. o. a si teda aj v prípade, že by boli splnené predpoklady pre vznik nároku na náhradu škody, mohlo voči sťažovateľovi uplatniť iba nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty. Účastníci sa totiž v zmluve nedohodli na tom, že by Š. spol. s r. o. malo nárok domáhať sa aj náhrady škody presahujúcej zmluvnú pokutu. Š. spol. s r. o. v konaní nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty uplatnilo, avšak svoj nárok vzalo späť a aj súd 1. stupňa späťvzatie návrhu ohľadom zaplatenia zmluvnej pokuty svojím uznesením zo dňa 14. 10. 2004, č. k. 10 Cb 14/03-199, pripustil. ...

Ako už bolo konštatované vyššie túto skutkovú okolnosť oba sudy ignorovali a ani v odôvodnení svojich rozhodnutí sa k nej nevyjadrili. Ide pritom o závažnú otázku, lebo pri jej korektnom posúdení je zrejmé, že Š. spol. s r. o. nemá nárok na náhradu v prípade zmluvy zo dňa 30. 10. 1998“.

Za „nekorektný a arbitrárny“ považuje sťažovateľka tiež „záver Krajského súdu v Bratislave v tom smere, že keď nenašiel spisovom materiály rozhodnutie Krajského úradu opatrené doložkou právoplatnosti, tak predmetné rozhodnutie nie je právoplatné. V takom

prípade si odvolací súd neuvedomil, že na záver či toto rozhodnutie je alebo nie je právoplatné:

- 1. musel sám overiť spôsobom, ktorý je predpísaný správnym právom procesným, alebo*
- 2. požiadať o vyznačenie právoplatnosti príslušný administratívny orgán, alebo*
- 3. si uvedomiť, že ak jediný účastník správneho konania uloženú sankciu zaplatil, tak sa neodvolal, akceptoval rozhodnutie a jeho vykonateľnosť a vtedy už nemá žiaden význam to, či sa vyznačí alebo nevyznačí formálnym spôsobom doložka právoplatnosti a vykonateľnosti“.*

Podľa názoru sťažovateľky je „nepochybné, že uvedené rozhodnutie je po materiálnej stránke právoplatné. To, že pravdepodobne v dôsledku administratívnej chyby sa predmetné rozhodnutie s doložkou právoplatnosti nenachádza v spise správneho orgánu nemá žiaden vplyv na jeho právoplatnosť. Tento záver odvolacieho súdu je tak z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný a zároveň má za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu“.

Na základe citovaného a ďalších skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol takto:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené právoplatným rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25. 5. 2006, č. k. 1 Cob 226/05-350.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25. 5. 2006, č. k. 1 Cob 226/05-350 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému v Bratislave na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť trovy tohto konania vo výške 5 302 Sk na účet právneho zástupcu sťažovateľa.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval, uznesením č. k. II. ÚS 410/06-14 z 8. decembra 2006 ju prijal na ďalšie konanie a vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu krajského súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu krajského súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľky a podpredseda krajského súdu oznámili ústavnému súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, v dôsledku čoho ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Vyjadrenie podpredsedu krajského súdu bolo ústavnému súdu doručené 2. januára 2007 a okrem iného sa v ňom uvádza:

„Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa rozhodol o základe nároku žalobcu tak, že tento nárok potvrdil ako opodstatnený. Pritom bral do úvahy uplatnenú sumu 790 599 336,- Sk žalobného návrhu, týkajúcu sa ušlého zisku, vzniklého z porušenia povinností jednej zo zmluvných strán.

Odvolačí súd zo spisového materiálu súdu prvého stupňa zistil, že žalovaný prestal plniť svoje zmluvné povinnosti v rozpore s obsahom textu platne uzavretej zmluvy. Nedodržaním špecifikovaných zmluvných podmienok došlo u žalobcu k vzniku škody.

Ako to vyplýva z dôvodov druhostupňového rozhodnutia, vychádzal odvolací súd z rozsudku súdu prvého stupňa, doplnil dokazovanie, na základe čoho vyslovil svoj potvrdzujúci právny názor. Tento názor sa týkal správnosti posúdenia veci prvostupňovým súdom.

Odvolačí súd bol toho názoru, že pri posudzovaní dôkazných prostriedkov postupoval objektívne a neopomenul posúdiť žiadnu skutočnosť, uvedenú účastníkmi konania, na rozdiel od názoru sťažovateľa, ktorý takúto pochybnosť uviedol vo svojej sťažnosti zo dňa 18. 09. 2006.

Z tohto dôvodu odvolací súd aj naďalej zotrváva na svojom právnom názore, vyslovenom v rozsudku č. k. 1 Cob 226/2005-350 zo dňa 25. 05. 2006.

Vzhľadom k vyššie uvedeným skutočnostiam sa domnievam, že sťažnosť sťažovateľa podaná na ÚS SR dňa 20. 09. 2006, nie je dôvodná.“

Sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a prijal na ďalšie konanie II. senát ústavného súdu. Na základe Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 bola vec pridelená sudcovi, ktorý je členom IV. senátu ústavného súdu. Vzhľadom na to vo veci samej o sťažnosti sťažovateľky rozhodoval IV. senát ústavného súdu v zložení, ako je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Všeobecné východiská pre rozhodovanie ústavného súdu

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 *mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo alebo samotným rozhodnutím,

došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v odvolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa podaním riadneho opravného prostriedku domáha ochrany svojich práv pred odvolacím súdom z dôvodov, ktorých uplatnenie umožňuje procesné právo. Ak účastník konania splní predpoklady ustanovené zákonom pre poskytnutie ochrany v odvolacom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodov na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní. Poskytnutie takejto právnej ochrany však prirodzene nemožno považovať za právo na úspech v odvolacom konaní (mutatis mutandis II. ÚS 4/94), ak každé rozhodnutie odvolacieho súdu odpovedá na obsah odvolania ústavne konformným spôsobom a v rozsahu upravenom zákonom (čl. 46 ods. 4 ústavy).

Ústavný príkaz konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon vyjadrený v čl. 2 ods. 2 ústavy zaväzuje všetky orgány verejnej moci vrátane odvolacích súdov. Tento ústavný príkaz zaväzuje orgány verejnej moci pri ich akejkolvek činnosti a zvlášť vtedy, ak výkonom svojich kompetencií poskytujú ochranu základným právam a slobodám fyzických osôb a právnických osôb rešpektujúc pritom princípy právneho štátu (čl. 1 ods. 1 prvá veta ústavy).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napríklad IV. ÚS 77/02) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom

poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal výklad dotknutej právnej normy, ktorý je v súlade s ústavou, čo je základným predpokladom pre ústavne konformnú aplikáciu tejto právnej normy na zistený skutkový stav veci.

Ústavnosť konaní pred orgánom verejnej moci predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom ustanovených prostriedkov na dosiahnutie účelu predmetného konania. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takého postupu orgánu verejnej moci (mutatis mutandis II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02). Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ktorej nebezpečenstvo spočíva v potenciálnom uplatnení ničím (objektívne) nepodloženej úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú v podmienkach právneho štátu okrem iného garantované zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu pre rozhodnutie.

Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavovať jednak vo využití všetkých dostupných a pritom legálnych zdrojov zisťovania skutkového základu pre rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje (musí obsahovať) aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich uplatnenia v súlade s procesnými predpismi.

Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní v napadnutej veci aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

III.

Predmetom sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy rozsudkom odvolacieho krajského súdu sp. zn. 1 Cob 226/05 z 25. mája 2006, ktorým tento súd potvrdil rozsudok okresného súdu sp. zn. 10 Cb 14/03 z 18. mája 2005 o opodstatnenosti základu žalobného návrhu žalobcu v konaní o zaplatenie 790 599 336 Sk s príslušenstvom voči sťažovateľke.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti sťažovateľky a k nej pripojených listinných dôkazov, ako aj zo spisu okresného súdu sp. zn. 10 Cb 14/2003 zistil, že žalobca sa žalobou z 23. decembra 2002 domáhal, aby súd uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť mu sumu 409 330 128,40 Sk ako náhradu vo forme ušlého zisku. Podľa názoru žalobcu dôvodom vzniku nároku bolo porušenie povinností zo strany sťažovateľky vyplývajúcich zo zmlúv z 22. decembra 1997 a z 30. októbra 1998 o spoločnej koprodukčnej výrobe televízneho programu „Dobré ráno Slovensko“. V priebehu súdneho konania žalobca na základe uskutočnenej komplexnej analýzy svoj návrh rozšíril a vyčíslil celkový uplatnený nárok sumou 790 599 336 Sk, pričom suma 140 090 196 Sk predstavovala ušlý zisk z porušenia zmluvy uzavretej účastníkmi 22. decembra 1997 a suma vo výške 650 509 140 Sk predstavovala ušlý zisk z porušenia zmluvy z 30. októbra 1998.

Sťažovateľka považovala obidve uzatvorené zmluvy so žalobcom za neplatné z dôvodu porušenia zákona o verejnom obstarávaní. Argumentovala pritom rozhodnutím Krajského úradu v Bratislave (ďalej len „krajský úrad“) č. REG./64/4/1999/ULC z 2. marca 1999 o porušení zákona o verejnom obstarávaní, za čo jej tento úrad uložil finančnú pokutu v sume 20 000 Sk. Treba pripomenúť, že sťažovateľka prestala plniť, resp. neplnila zmluvné povinnosti (prestala šíriť televízny program „Dobré ráno Slovensko“), a to napriek tomu, že zmluvy zákonným spôsobom neukončila (neodstúpila od nich, ani ich nevypovedala).

V záujme hospodárnosti konania okresný súd rozhodol vo veci medzitýmnym rozsudkom sp. zn. 10 Cb 14/03 z 18. mája 2005, a to najprv o základe veci podľa § 152 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) tak, že nárok žalobcu vyhodnotil ako opodstatnený. Okresný súd vyslovil v odôvodnení tohto rozsudku právny názor, že

zmluva z 27. decembra 1997 bola uzavretá platne, pričom jej uzavretie nespadlo pod režim § 1 ods. 1 zákona o verejnom obstarávaní. Platnosťou zmluvy z 30. októbra 1998 sa krajský súd osobitne nezaoberal, len poukázal na to, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 10 Cb 62/99 (na návrh žalobcu) bolo právoplatne rozhodnuté, že táto zmluva je platná a týmto výrokom je súd viazaný podľa ustanovenia § 159 ods. 2 OSP. Okresný súd dospel k právnomu záveru, že žalobcovi vznikol nárok na náhradu ušlého zisku, ktorý je v príčinnej súvislosti s porušením povinností zo strany sťažovateľky. Výška nároku by mala byť predmetom ďalšieho konania vo veci.

Proti označenému rozsudku okresného súdu sťažovateľka podala odvolanie. Odvolací krajský súd rozsudkom sp. zn. 1 Cob 226/05 z 25. mája 2006 potvrdil prvostupňový rozsudok okresného súdu ako vecne správny. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd okrem iného uviedol:

«Súd prvého stupňa v konaní zistil, že účastníci dňa 22. 12. 1997 uzavreli zmluvu o spoločnej-koprodukčnej výrobe televízneho programu - relácie pre potreby žalovaného, na základe ktorej žalobca bude vyrábať televízny program pod názvom „Dobré ráno Slovensko“. Zmluva bola uzavretá na dobu určitú do 31. 12. 2005 s tým, že prvý program bude vyrobený a vysielaný dňa 02. 02. 1998. Tento program bol v priebehu roka 1998 aj realizovaný. Listom zo dňa 28. 12. 1998 žalovaný oznámil žalobcovi, že uvedenú zmluvu zo dňa 22. 12. 1998 považuje „za neplatnú, o. i. z dôvodu porušenia zákona č. 263/1993 Z. z. (zákon o verejnom obstarávaní)“. Na základe tohto listu nasledujúcim dňom po jeho doručení prestal žalovaný šíriť uvedený program z dôvodu neplatnosti tejto zmluvy. Následne Krajský úrad v Bratislave, odbor regionálneho rozvoja a iných odvetvových vzťahov vykonal u žalovaného štátny dohľad nad verejným obstarávaním vo veci zmluvného dodávateľa relácie „Dobré ráno, Slovensko“ a v protokole zo dňa 25. 01. 1999 zistili porušenie ust. § 1 ods. 1, 2, písm. e), § 3 ods. 1, 2 zák. č. 263/1993 Z. z. Žalovaný ako obstarávateľ a verejnoprávna organizácia nepostupoval v súlade s týmto zákonom a neuskutočnil verejnú súťaž. Pri prerokovaní tohto protokolu dňa 10. 02. 1999 žalovaný uznal zistenia správneho orgánu ako aj skutočnosť, že došlo k porušeniu zákona. Na záver tohto prerokovania správny orgán začal správne konanie vo veci uloženia pokuty obstarávateľovi za porušenie zákona o verejnom obstarávaní. Žalovaný predložil

rozhodnutie správneho orgánu č. REG/64/4/4999/ULC zo dňa 03. 03. 1999, ktorým mu bola uložená pokuta 20.000,- Sk pre porušenie vyššie citovaných ustanovení zákona o verejnom obstarávaní. Toto rozhodnutie nie je opatrené pečiatkou právoplatnosti.

Žalobca namietal správnosť konania i právoplatnosť tohto rozhodnutia o uložení pokuty z dôvodu, že i on je osoba, ktorej sa takého konanie i rozhodnutie dotýka, nebol však účastníkom správneho konania a nebolo mu ani doručené rozhodnutie o pokute. Odvolací súd si preto od správneho orgánu vyžiadal spisový materiál tejto veci a skúmal, či je v zmysle ust. § 135 ods. 1, 2 O. s. p. viazaný rozhodnutím správneho orgánu o tom, že bol spáchaný správny delikt postihnutelný podľa osobitných predpisov a kto ho spáchal. Doplnením dokazovania spisovým materiálom správneho orgánu bolo zistené, že v danej veci porušenia zákona o verejnom obstarávaní správne konanie proti žalovanému bolo začaté, avšak sa v ňom nenachádza rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty. Toto rozhodnutie predložil súdu žalovaný, nie je však právoplatné a odvolací súd dospel preto k záveru, že nie je viazaný takýmto rozhodnutím správneho orgánu v zmysle citovaného ust. § 135 O. s. p.

Odvolací súd sa teda zaoberal otázkou, či takáto zmluva o koprodukčnej výrobe programu uzavretá medzi obchodnou spoločnosťou ako dodávateľom a žalovaným ako obstarávateľom, ktorý je verejnoprávnou organizáciou, musela byť uzavretá podľa zák. č. 263/1993 Z. z. o verejnom obstarávaní. Podľa ust. § 2 ods. 1 tohto zákona verejné obstarávanie je proces získavania predmetu záujmu zhotovením, kúpou, nájmom, kúpou prenajatej veci a inými právnymi formami, pričom týmto predmetom sú tovary, služby a verejné práce, ak sú uhrádzané úplne alebo čiastočne z verejných prostriedkov. Podľa § 2 ods. 2, písm. e) tohto zákona obstarávateľom je verejnoprávna organizácia zriadená osobitným zákonom, teda žalovaný.

Z obsahu oboch zmlúv však je zrejmé, že ich predmetom nebolo získanie tovaru, služieb alebo verejných prác, ale zhotovenie dohodnutého diela. Účastníci teda s poukazom na ust. § 261 ods. 1, 2 Obchodného zákonníka v spojení s ust. § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka uzavreli nepomenované zmluvy, ktorých predmet, podmienky, vzájomné práva a povinnosti i cena i doba trvania zmluvy boli riadne dohodnuté. Výsledkom spolupráce zmluvných strán podľa týchto zmlúv mali byť relácie, na výrobe ktorých sa mali obaja účastníci (resp. ich zamestnanci alebo iné osoby) podieľať. Tvorivá činnosť účastníkov

zmluvy je predmetom ochrany podľa autorského zákona. Z uvedeného teda vyplýva, že pri uzatváraní zmlúv nedošlo k porušeniu zákona o verejnom obstarávaní a tieto zmluvy teda podľa ust. § 24a tohto zákona nie sú neplatné.

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 20. 08. 2001 č. k. 10 Cb 62/99-82 bolo právoplatne určené, že koprodukčná zmluva uzavretá medzi účastníkmi dňa 30. 10. 1998 o výrobe televízneho programu na okruhu S. 2 je platná.

Nepochybne v oboch zmluvách bola dohodnutá doba ich trvania, a to v zmluve zo dňa 22. 12. 1997 do 31. 12. 2005 a v zmluve zo dňa 30. 10. 1998 do 21. 12. 2002. Rovnako bola dohodnutá možnosť odstúpenia od týchto zmlúv žalovaným kedykoľvek so zaplatením dohodnutého odstupného. Písomná výpoveď ktorejkoľvek zmluvnej strany bola dohodnutá v zmluve zo dňa 22. 12. 1997. Žalovaný obe tieto zmluvy považoval za neplatné z dôvodu porušenia zákona o verejnom obstarávaní, čo žalobcovi oznámil písomne listami zo dňa 28. 12. 1998 a prestal ich plniť.

Odvolačí súd preto skúmal, či sú splnené zákonné predpoklady na naplnenie zodpovednostného princípu, ktorý v obchodnom zákonníku je tvorený na princípe objektívnej zodpovednosti a predpokladá porušenie právneho vzťahu, vznik škody a príčinnú súvislosť medzi nimi. Žalovaný prestal obidve zmluvy plniť, pričom k ukončeniu zmluvného vzťahu nedošlo spôsobom dohodnutým v zmluve a žalobcovi tým vznikla škoda, ktorá je v príčinnej súvislosti s konaním žalovaného.

V konaní žalovaný namietal, že nebol poučený súdom prvého stupňa podľa ust. § 120 ods. 4 O. s. p. a nemohol preto predložiť súdu dôkazy na svoje tvrdenia a vykonať i dokazovanie svedeckými výpoveďami. Zo spisu vyplýva, že obaja účastníci boli poučení podľa ust. § 120 ods. 4 O. s. p. a toto poučenie bolo žalovanému doručené dňa 13. 11. 2003 ako to vyplýva z listu č. 32 spisu.

Súd prvého stupňa vo veci vykonal dokazovanie najmä listinnými dôkazmi, po ich vyhodnotení dospel k správne právnemu záveru, keď nárok navrhovateľa vyhodnotil ako odôvodnený a opodstatnený, pričom vzhľadom na charakter sporu otázku základu nároku žalobcu riešil podľa ust. § 152 ods. 2 O. s. p. medzitýmnym rozsudkom.

Súd prvého stupňa vo veci správne rozhodol a z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 O. s. p. potvrdil.»

Ústavný súd zistil, že v období po doručení sťažnosti sťažovateľky ústavnému súdu v predmetnej veci rozhodol aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý uznesením sp. zn. 4 Obdo 34/2006 z 31. mája 2007 odmietol dovolanie sťažovateľky namietajúcej, že spôsobom, akým sa odvolací súd vysporiadal s jej námietkou týkajúcou sa znemožnenia označiť dôkazy postupom prvostupňového súdu, jej bola odobratá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP. Z označeného uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že na základe zistených skutočností (predovšetkým zistenia, že okresný súd poučil účastníkov o povinnosti označiť dôkazy s odkazom na ustanovenie § 120 ods. 4 OSP) dospel k záveru, že sťažovateľke nebola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom, a teda že v danom prípade prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP daná nie je.

Zo sťažnosti vyplýva, že základom argumentácie sťažovateľky o porušení jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je tvrdenie, že krajský súd ako odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí v odvolacom konaní nevyporiadal s podstatnými argumentmi uvádzanými sťažovateľkou, za ktoré považuje najmä:

a) skutočnosť, že odvolací súd ignoroval a žiadnym spôsobom v rozsudku neodôvodnil jej námietku ohľadom dohodnutej zmluvnej pokuty obsiahnutej v zmluve z 30. októbra 1998 pre prípad porušenia zmluvných povinností, pričom z dojednaní účastníkov zmluvy podľa jej názoru nevyplývalo, že by žalobca mal nárok domáhať sa náhrady škody presahujúcej zmluvnú pokutu;

b) záver odvolacieho súdu, že nie je viazaný rozhodnutím správneho orgánu (o porušení zákona o verejnom obstarávaní a uložení pokuty sťažovateľke) len z dôvodu, že nezistil jeho právoplatnosť, ktorý hodnotí sťažovateľka za nekorektný a arbitrárny.

Podľa § 157 ods. 2 OSP v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal i ďalšie dôkazy, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil.

Toto zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na spravodlivé súdne konanie, vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“) pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26] tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993).

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd pri rozhodovaní v predmetnej veci nepostupoval v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z citovaného ustanovenia § 157 ods. 2 OSP a relevantnej judikatúry ESLP, ktorou je pri svojom rozhodovaní tiež nespochybniteľne viazaný. Tento svoj názor opiera ústavný súd o nasledovné skutočnosti:

V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil ako vecne správny právny záver prvostupňového súdu, že nárok žalobcu na náhradu škody je opodstatnený (pričom o tejto otázke ako základe nároku žalobcu rozhodol medzitýmnym rozsudkom). Z odôvodnenia rozhodnutí nesporne vyplýva, že súdy (tak okresný súd, ako aj krajský súd) deklarovali opodstatnenosť nároku (jeho základu) z obidvoch zmlúv uzavretých medzi sťažovateľkou a žalobcom.

Odvolací krajský súd neprihliadol pritom bez relevantného dôvodu na už uvedené a listinnými dôkazmi dokladované sťažovateľkine tvrdenia, že obsahom zmluvy uzavretej 30. októbra 1998 je aj dojednanie jej účastníkov o zmluvnej pokute.

Podľa čl. 7 bodu 3 druhej vety predmetnej zmluvy z 30. októbra 1998 „*v prípade, že pôjde o jednostranné porušenie zmluvy zo strany S., má Š. právo uplatniť si zmluvnú pokutu vo výške 65.000.000.- Sk*“. Zo spisovej dokumentácie vyplýva, že na citované ustanovenie tejto zmluvy právny zástupca sťažovateľky poukázal už na pojednávaní okresného súdu v predmetnej veci 18. mája 2005, a to ešte pred vyhlásením medzitýmneho rozsudku, a zároveň zdôraznil, že „*ak by mal aj žalobca vo všetkom pravdu, čo tvrdí, mohol by žiadať iba zmluvnú pokutu. Toto je ďalší dôvod, prečo nemožno priznať nároku žalobcu súdnu ochranu*“. Zároveň z obsahu odvolania sťažovateľky proti označenému rozsudku okresného súdu vyplýva, že argumentácia týkajúca sa citovaného ustanovenia tejto zmluvy a jej aplikácie na predmetný spor tvorila jednu z jej hlavných odvolacích námietok.

Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že tento sa uvedenou odvolacou námietkou sťažovateľky prakticky vôbec nezaoberal a neodpovedal na ňu. Podľa názoru ústavného súdu išlo v okolnostiach prípadu o zásadnú odvolaciu námietku, ktorá by mohla v konečnom dôsledku spochybníť nárok žalobcu na náhradu škody zo zmluvy z 30. októbra 1998, a preto treba absenciu argumentácie krajského súdu v tomto smere považovať za prejav arbitrárnosti. Ak totiž okresný súd a následne krajský súd vo výrokovej časti svojich rozhodnutí rozhodli o opodstatnenosti základu nároku na náhradu škody z obidvoch zmlúv, treba túto námietku sťažovateľky považovať za zásadnú, lebo v konečnom dôsledku môže mať významný vplyv na ďalšie konanie vo veci v súvislosti s rozhodovaním o samotnej výške nároku. Preto bolo nevyhnutné, aby sa odvolací súd s touto námietkou v odôvodnení napadnutého rozsudku primeraným spôsobom zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal, a to bez ohľadu na to, že v danom prípade rozhodoval „len“ o odvolaní proti medzitýmnemu rozsudku okresného súdu.

Nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu preto treba už aj s ohľadom na túto konkrétnu skutočnosť považovať podľa názoru ústavného súdu za porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľka za arbitrárny považuje aj záver krajského súdu ako odvolacieho súdu týkajúci sa rozhodnutia krajského úradu č. REG./64/4/1999/ULC z 2. marca 1999, ktoré nepovažoval za právoplatné len z dôvodu, že nebolo opatrené doložkou právoplatnosti, hoci podľa ňou uvádzaných argumentov bolo nepochybné, že právoplatnosť už nadobudlo.

Podľa § 135 ods. 1 OSP súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis je v rozpore s ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná [§ 109 ods. 1 písm. b)]. Súd je tiež viazaný rozhodnutiami ústavného súdu alebo ESLP, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnutelný podľa osobitných predpisov a kto ich spáchal (...).

Ústavný súd z napadnutého rozsudku zistil, že právny záver odvolacieho súdu o tom, že nie je viazaný takýmto rozhodnutím správneho orgánu v zmysle ustanovenia § 135 OSP sa opiera len o argumentáciu, že vo vyžiadanom spise správneho orgánu sa nenachádza rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty sťažovateľke v súvislosti s porušením zákona o verejnom obstarávaní vo veci uzavretia zmlúv o spoločnej koprodukčnej výrobe programu „Dobré ráno Slovensko“ so žalobcom, a skutočnosť, že rozhodnutie predložené sťažovateľkou nebolo opatrené pečiatkou právoplatnosti.

Posudzujúc obsah argumentácie sťažovateľky týkajúcej sa tejto časti jej sťažnosti, ktorú uplatnila aj v odvolacom konaní, ako aj dotknutej časti spisovej dokumentácie obsahujúcej aj spisovú dokumentáciu krajského úradu týkajúcu sa jeho rozhodnutia č. REG./64/4/1999/ULC z 2. marca 1999 ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd sa vysporiadal s otázkou právoplatnosti uvedeného rozhodnutia krajského súdu ústavne neprimeraným spôsobom, čoho dôsledkom bolo, že bez ústavne akceptovateľných dôvodov neprihliadol na rozhodnutie správneho orgánu, ktorý vo veci postupu sťažovateľky pri uzatváraní označenej zmluvy dospel k opačnému záveru (konštatoval porušenie zákona o verejnom obstarávaní) ako prvostupňový súd. Podľa názoru ústavného súdu bol odvolací

súd povinný dôsledne preskúmať túto skutočnosť a až na tomto základe vyvodit' svoj právny záver a odôvodniť ho.

Preto ústavný súd konštatoval, že odôvodnenie tejto časti napadnutého rozsudku krajského súdu je vzhľadom na obsah základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy z ústavného hľadiska neakceptovateľné.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Cob 226/05 z 25. mája 2006 bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na evidentnú a nespochybniteľnú spojitosť čl. 46 ods. 1 ústavy s ústavnými princípmi vyjadrenými v čl. 1 ods. 1 a v čl. 2 ods. 2 ústavy nepovažoval ústavný súd za potrebné výslovne uviesť vo výrokovej časti tohto nálezu aj to, že k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu došlo v spojení s porušením čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, keďže už v samotnom deklarovaní porušenia tohto základného práva je táto skutočnosť nepochybne implicitne obsiahnutá.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Keďže ústavný súd vyslovil, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, bolo potrebné zároveň aj zrušiť tento rozsudok podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a vrátiť vec krajskému súdu na ďalšie

konanie za účelom jej opätovného prerokovania a rozhodnutia v odvolacom konaní (bod 2 výroku tohto nálezu).

V ďalšom postupe bude krajský súd viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v II. a zvlášť v III. časti tohto nálezu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Krajský súd bude tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania úspešnej sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiada, aby ústavný súd zaviazal krajský súd uhradiť trovy konania jej právnemu zástupcovi v sume 5 302 Sk. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd vychádzajúc z predmetného návrhu priznal sťažovateľke úhradu trov jej právneho zastúpenia v požadovanej sume za dva úkony právnej služby a dvakrát režijný paušál, keďže táto zodpovedá sume stanovenej vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov ako odmenu za právne zastupovanie pred ústavným súdom vychádzajúc z toho, že tieto úkony boli vykonané v roku 2006.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. augusta 2007